

מסורת הש"ס

המביא פרק רביעי ביצה

לב.

עין משפט
נר מצוה

בז א"מ פ"ב מהלכות
יו"ט הלכה י"ב סמג
לפון סה טו"ש"ע א"ח ס'
מקב סעף ו':
בב ב"מ פ"ד מהלכות
יו"ט הלכה ח סמג
לפון עה טו"ש"ע א"ח ס'
מקב סעף ו':
בב ג"מ ג"ה ש"ה ס' סמג
שס טו"ש"ע שס ס'
מקב סעף ו':
ל ד"מ פ"ג סמג שס טו"ש"ע
א"ח ס' מקב סעף ח':
לא ה"מ פ"טו"ה מהל'
כלים הלכה א':

רבינו חננאל (המשך)

הגר משור ליה מנא, אמר
רב יוסף ר' מאיר היא,
התנן כלי חרס מאימתי
מקבל טומאה, ר' מאיר
אומר משנינו מלאכתו,
וכיון שפחת לו מקום
לצוק בתיכור שמן, כבר
נגמרה מלאכתו, וח"כ
עד שיצרפנו בכבשן,
פירוש זה הגר א"ע"פ
שהוא פתוח לקבל שמן,
אין מוציין בתיכור עד
שיצרפנו בכבשן,
להדליק בו, ודחה אביי
להא דרב יוסף ואמר,
למאי חזי, ופוקיין הכא
ר' מאיר התם משנגמרה
מלאכתו חזי כלי ומקבל
טומאה, אלא משום
דא"ע"פ דלא חזי למיכל
ביה ולאשתמשו בגריה
עד שיצרפנו בכבשן,
השתא מיהא חזי לאנוחי
בשניה מידי, הכא האי
גר קודם שיצרפנו בכבשן
למאי חזי, ופוקיין הכא
נמי כיון שבעש לו פתח
חזי לקבולי ביה פשיט.
רב אשי מחזי לה הכי
אמר רב יוסף ר"א בר
צדוק [היא], דתנן אלפסין
חרניות טהורות באהל
המת וטמאות במשא הוב,
ר' אלעזר בר' צדוק
אומר אף טהורות במשא
הוב, לפי שלא נגמרה
מלאכתו, פירוש אילו
אלפסין חרניות טהורות
הוב, דהניא אין פותחין
לפסין טומאים, רש"י
מחזיר בירושלמי
תני לפסין טומאים שעשאן
מפני שהיה מלאכה [כלי]
בירושלמי
תני ואלפסין חרניות
טהורות באהל, איתיה
דיחידא דהכא כסתמא
דחמן, ודיחידא דחמן
כסתמא דהכא, וק"ל
כלי חרש סתום אינו
טמא באהל המת שנאמר
וכל כלי פתוח, אבל
כלי הוא א"ע"פ שאין
פתוח, ור' אלעזר בר'
צדוק אומר אינו כלי
שפתחו, ופתיחתו
היא גמר מלאכתו, צ"ע
לקליהא, פירוש פירות
של כלי כפלים, וירושלמי
ר' בא בשם רב יהודה
בקעת סומכה בכולה
בשבליל שלא תסכתך,
פירוש מלשון ליהבה ניר
וסכסכה אבניו, תני אין
מביאין את הבקעת בשביל
לחוס עליה, ואם בשביל
שלא תעשן הבית או
הקירינה, מותר, א"ר חנינה
אפילו לאוויירין שצריכין
מביאין את הבקעת בשביל
לחוס עליה, ואם בשביל
שלא תעשן הבית או
הקירינה, מותר, א"ר חנינה

אין פותחין את הגר, פירש רש"י לטול אחד מן הגולמים של יוצר
ולתחובו אגרופו בתוכו ולחקוק נר שעושה כלי ומימה א"כ פשיטא
דאסור דאפילו אין עושה כלי גמור מ"מ אסור להתחיל את הכלי
וע"כ מאי קא חמר עלה בגמרא מאימתי מקצלין טומאה משעה
שנגמרה מלאכתו הואיל והיו כלי והא
כיון דהיו קודם אפייתו שנתורב אס
כן היו כלי אדמה וכלי אדמה אין
מקצלין טומאה לכן נראה לפרש דאין
פוחתין את הגר שכן רגילין לשום
באירו קודם אפייתו קש או דבר
אחר כדי לשמור האויר שעת אפייה
שלא יפלו הממזלות יחד ויסתום האויר
ולאחר אפייתו קלת מסלקין אותו
דבר שצמחו ועל זה קאמר אין פוחתין
את הגר כלומר שאין מסירין מה
שצמחו דהיו כמו גמר כלי וגמרה
מלאכתו ולפי שרגילין לאחר שסלקו
מה שצמחו שמוציין אותו לתנור
כדי לצרפו היטב קאמר בגמרא מאן
תנא דפחיתת נר מנא הוא וקאמר
ר"מ היא דקאמר דמקצלין טומאה
כשסלק מה ששמיצין בתוכו א"ע"פ
שלא החזירו אותו עדיו לתנור אלא
דפחיתת נר היינו גמר כלי ורבי
יהושע קאמר משצירפו צנכשן דלניו
כלי עד שיחזיר אותו לתנור כדי
לצורפו אס כן לדידיה פחיתת
הוא שריא:

אלפסין חרניות טהורות באהל

המת, פי' רש"י קערות
של עיירות ואין מקפדין על כלים נאים
ואיך שנפשת הכלי של חרס אכולין
זה המי מטמא בהססין עד שממחק
ותצרך צאש והן טהורין צאשל המת
שאין להם תוך וזעינן כלי פתוח
וטמאות צמאש הוב דהוב מטמא כלי
חרס בהסס כדנפקא לן ^ט מכלי חרס
אשר יגע בו איהו מגעו שהוא
ככולו היו אומר זה הסטו דלא צעינן
תוך ומימה דהואיל דאין להם תוך
היי מטמא בהססין הא אמרינן ^ט כל
שאניו צא לכלל מגע אינו צא לכלל
הסס ^ט לכך פי' ר"ת ערניות יש להן
תוך אלא שמכוסות למעלה ועומדות
ליפתח ואותם של כפפים אין מקפדין
ואכולין כך עליהן וטהורות צאשל
המת דהא כלי צמיד פתיל
טור צאשל המת ומיחו טמאים
בהססין והואיל ועומדין ליפתח
כדאמרינן ^ט גצי צמיד פתיל שמא
תסיטם אשתו וקאמר נמי ^ט כלי
צמיד פתיל נגול צאשל המת ואינו
נגול צמעת לעת שצנדה:
וקטמא

הוא דאמר כי האי תנא דאמר לעיל דאפי' ציו"ט אינו מפקיע
דאמר כי האי תנא דאמר נמי צחותמות שצקרקע דאפילו ציו"ט אין
מפקיע: סרסא לך רישא. דמלתא דשמואל צחותמות שצקרקע
דמסייע ליה האי תנא: סיפא קשיא. דאמר שמואל ושל כלים אפילו
צצבת ממיר ומפקיע וחותר והאי תנא
תני ושל כלים צצבת ממיר אבל לא
מפקיע ולא חותר: הא מני רבי נחמיה
הוא. כלומר לעולם מותר להפקיע
ולחמור דאין צה משום סמירה ולהאי
תנא גופיה אס יכול להפקיע ולנתק
צידו שרי והא דקאמר משום טלטול
סכין קאמר ורבי נחמיה היא דאמר
צנכרובין (דף לה.) אפי' תרודו ואפילו
טלית אין ניטלין אלא לצורך תשמיש
שהן מיוחדין לו וסכין לאכולין הוא
דמוידה ולא צחותמות וצבאל לא
סבירא ליה לשמואל כוונתה: אי הכי.
לרבי נחמיה היא: שבות שצבת.
דטלטול יום טוב כצשל צצבת: מסיקין
כלים. דבני טלטול נמי" וניהו
ומטלטול נמי להסיקין: אין מסיקין
צצברי כלים. שנצצבו ציו"ט דהשתא
לא חזו לטלטול ואי משום דחזו להסקה
אחמור לא להכי קיימי: מסיקין צין
כלים כו'. דלית להו מוקצה: אין
מסיקין לא כלים. דאין ניטלין אלא
לצורך תשמיש ור"ש צצברי כלים
דנולד הוא. והא רבי נחמיה היא
ומציעתא ר"ש וקמיתא רבי יהודה
וש"מ ציו"ט א"ר נחמיה דהא הסקה
ציו"ט קאי: פרי סנאי. חד אמר
שני ליה שבות שצבת משבות י"ט ומד
אמר לא שני ליה: מתנ"י אין
פוחתין אס הגר. לטול אחד מן
הצבים של יוצר ולתחובו אגרופו
לתוכו לחקוק נר קרייז"ל בעל"ז מפני
שעושה כלי: ואין עושין פחמין.
דאניהו נמי כלי ניהו לצורפי והז
פחמיה נמי כלי היא להדלקה שריכה
עשייה ותקון: חוסין צבור. צגמרא
מפרש מאי שגא חור מסכין:
גב' דפחיתת נר מנא הוא. קודם
צצפרו צנכשן: משנגמרה מלאכתו.
חקיקתם: משצירפו. משחוקם ע"י
צירוף האור צנכשן. מצרף צלשון חכמים
מחוק ומקשה כלי חרס וכלי מתכות צצבר
המחוקין צין (ציד) [צמס] צין צבור:
ומא"י דס"ל לר"מ צנר כאלר כלי
חרס צשלמא שאר כלי חרס גדולים
הם ואס אינן ראויין למים וליו"ט ולדבר
לא מפני שמממן חזו מיהו לדבר יצ
כגון פירות אבל נר קטן הוא וכי לא
חזי למלתיה למאי חזי ומשי חזי לקבולי
ציה פשיט: אינא דאמרי אמר רב

יוסף. מתני' דקתני פחיתת הגר מנא הוא ר"א צברי צדוק היא דאמר לפני חקיקה לאו מנא הוא אלא חקיקה משוי ליה מנא:
אלפסין חרניות. מפרש לקמן קערות של בני עיירות שאין בני כרכים גדולים ואין מקפדין על כלים נאים ומשפסטה הקערה
של חרס אכולין זה צצר ואין ממתינין עד שמתחמק ומצרך צנכשן: טהורות צאשל המת. דלגצי אהל המת צעינן תוך לכלי
חרס דכתיב וכל כלי פתוח (צמדנר יט) משמע דיש לו פתח וכן לכל טומאת מגע: ועמאוש צמאש הוב. שהוב מטמא כלי
חרס בהסס דנפקא לן צחות (כניס"ט) ^ט מוכל כלי חרש אשר יגע בו הוב וגו' (ויקרא טו) ודרשינן התם זה הסטו וכיון דמטמא ליה
הסט מאכריא לא צני תוך וקסבר ת"ק כלי ניהו והואיל ומשמשין צהן כמות שכן הלכך מקצלין טומאה צצבר הרואי לטמא:
ר"א אומר. אין להם שום טומאה דלאו כלי ניהו: לפי שלא נגמרה מלאכתו. חקיקתן הא נחקקו מטמאות. מדאפלו צאלפסין
אלמא לר"א חקיקה משויא להו מנא: דחזי לקבולי מיהו קודם חקיקה לא דסופן ליחסק. לאוויירין. מחמין חמין
ומרחצאות וא"ע"ג דלצורך י"ט הן עושין: מי שרי. להסס והלא גזרו על הרחילה צמסכת שצבת (דף מ"ט) ואפילו הוחמו מצעור יום
וכל שכן להסס חמין לא הותר מעולם: להויע. מכנים הפחמים לתוכו ובני אדם נכנסין מווישין. וקודם שגזרו על הויעה נשיית משה ז':
דקממקן

בשאין שם אריר, אבל יש שם אויר משליכה לאויר ודיו. אין עושין פחמין
לחם המרחץ בן ביום כדי להויע, שהיה קודם גזירה מותר. וירושלמי א"ר נסא איתא כן אגן
אמרין דהא קלוריתא שרי (מינה) [מושיין] ומכחל מינה בירי"ט. א"ר מנא כאן לרפואה.

הוא דאמר כי האי תנא דאמר לעיל דאפי' ציו"ט אינו מפקיע
דאמר כי האי תנא דאמר נמי צחותמות שצקרקע דאפילו ציו"ט אין
מפקיע: סרסא לך רישא. דמלתא דשמואל צחותמות שצקרקע
דמסייע ליה האי תנא: סיפא קשיא. דאמר שמואל ושל כלים אפילו
צצבת ממיר ומפקיע וחותר והאי תנא
תני ושל כלים צצבת ממיר אבל לא
מפקיע ולא חותר: הא מני רבי נחמיה
הוא. כלומר לעולם מותר להפקיע
ולחמור דאין צה משום סמירה ולהאי
תנא גופיה אס יכול להפקיע ולנתק
צידו שרי והא דקאמר משום טלטול
סכין קאמר ורבי נחמיה היא דאמר
צנכרובין (דף לה.) אפי' תרודו ואפילו
טלית אין ניטלין אלא לצורך תשמיש
שהן מיוחדין לו וסכין לאכולין הוא
דמוידה ולא צחותמות וצבאל לא
סבירא ליה לשמואל כוונתה: אי הכי.
לרבי נחמיה היא: שבות שצבת.
דטלטול יום טוב כצשל צצבת: מסיקין
כלים. דבני טלטול נמי" וניהו
ומטלטול נמי להסיקין: אין מסיקין
צצברי כלים. שנצצבו ציו"ט דהשתא
לא חזו לטלטול ואי משום דחזו להסקה
אחמור לא להכי קיימי: מסיקין צין
כלים כו'. דלית להו מוקצה: אין
מסיקין לא כלים. דאין ניטלין אלא
לצורך תשמיש ור"ש צצברי כלים
דנולד הוא. והא רבי נחמיה היא
ומציעתא ר"ש וקמיתא רבי יהודה
וש"מ ציו"ט א"ר נחמיה דהא הסקה
ציו"ט קאי: פרי סנאי. חד אמר
שני ליה שבות שצבת משבות י"ט ומד
אמר לא שני ליה: מתנ"י אין
פוחתין אס הגר. לטול אחד מן
הצבים של יוצר ולתחובו אגרופו
לתוכו לחקוק נר קרייז"ל בעל"ז מפני
שעושה כלי: ואין עושין פחמין.
דאניהו נמי כלי ניהו לצורפי והז
פחמיה נמי כלי היא להדלקה שריכה
עשייה ותקון: חוסין צבור. צגמרא
מפרש מאי שגא חור מסכין:
גב' דפחיתת נר מנא הוא. קודם
צצפרו צנכשן: משנגמרה מלאכתו.
חקיקתם: משצירפו. משחוקם ע"י
צירוף האור צנכשן. מצרף צלשון חכמים
מחוק ומקשה כלי חרס וכלי מתכות צצבר
המחוקין צין (ציד) [צמס] צין צבור:
ומא"י דס"ל לר"מ צנר כאלר כלי
חרס צשלמא שאר כלי חרס גדולים
הם ואס אינן ראויין למים וליו"ט ולדבר
לא מפני שמממן חזו מיהו לדבר יצ
כגון פירות אבל נר קטן הוא וכי לא
חזי למלתיה למאי חזי ומשי חזי לקבולי
ציה פשיט: אינא דאמרי אמר רב

פחיתת חרש ששוקע
אצבעו בביצים ועושין
בזן בית קבול. צצבא.
ג. ואמאי אמרינן צגמרא
מאן תנא דפחיתת כלי
משור ליה מנא. מ"מ.
ג. ר"מ היא, דתנן כלי
חרס. צצבא. T. אין זה
כלי חרס. ה. ה. [ו] צממא
פתיל הוא דמקבל טומאה
בהיסט משום שיש לכלי
תוך אלא שהוא צמיד
פתיל נכ"י.

רבינו חננאל
נפרדיקן הוא דאמר כי
האי תנא דתניא צחותמות
שבקרקע מתיר אבל לא
מפקיע ולא חותר דאין
שבת ואחר יו"ט. ושככלי
שבבת מתיר אבל לא
מפקיע ולא חותר בירושלמי
מפקיע ומפקיע וחותך.
הא [סיפא] דלא כשמואל,
שבת אחר יו"ט ואחר
שבת. ואוקמה שמואל
לר' נחמיה דאמר אפילו
טלית ואפילו תרודו
אינו ניטל בשבת אלא
לצורך תשמיש, לפיכך
אסור בשבת לטול סכין
להפקיע או לחתוך בהן
ואליבא דהאי תנא דתני
מחמתא מסייע ליה לשמואל דקתני [סיפא] [רש"י] בין צחותמות שבקרקע מתיר אבל לא מפקיע ולא חותר אחד
שבת ואחר יו"ט כשמואל. [מתנ"י] אין פוחתין את הגר מפני שעושה כלי. ואמרין מאן תנא דפתחת